

stk. 1, nr. 3, og i mindre straffesager, hvor der ikke bliver tale om højere straf end bøde eller hæfte, jf. § 698, stk. 1, nr. 2. Afvigelse fra reglerne om værneting kan efter bestemmelsen i retsplejelovens § 702 kun ske, inden domsforhandlingen er begyndt. Det kræves endvidere, at der fremsættes anmodning om overførsel af sagen fra sigtede eller anklagemyndigheden, og at særegne grunde taler derfor.

Det er i praksis antaget, at det ikke er muligt at anvende bestemmelsen til at overføre en sag fra én byret til en anden alene for at opnå en bedre udnyttelse af retternes ressourcer.

Om gældende ret henvises i øvrigt til betænkningen side 25-28.

3.2. Retsplejerådets forslag til ændring af retsplejelovens regler om værneting

Retsplejerådet er af den opfattelse, at muligheden for i begrænset omfang og på retligt grundlag at overføre sager fra én byret til en anden, kan bidrage til løsningen af ressourceproblemer ved domstolene. Rådet finder ikke, at ressourceproblemer mere generelt bør søges løst på denne måde, men en henvisningsadgang kan på en hensigtsmæssig måde indgå i en flerstrengt ordning, der smidiggør det bestående retssystem og derved mindsker behovet for akutte ressourcetilførsler i form af yderligere personale.

Rådet finder dog ikke, at der bør indføres en adgang til at henvise civile sager til en anden byret. Det skyldes, at parterne i disse sager uden rettens medvirken kan aftale, ved hvilken af flere ligeartede retter en sag skal behandles.

Retsplejerådet foreslår således en ny bestemmelse i retsplejeloven, hvorefter værnetingsreglerne i straffesager, der behandles ved byretten, kan fraviges under visse betingelser.

Det er rådets opfattelse, at henvisning af sager kun bør finde sted af ressourcemæssige årsager, når væsentlige hensyn til hurtig behandling af de sager, som verserer ved retten, taler for det. I denne forbindelse bør der også lægges vægt på hensynet til behandlingen af civile sager.

Retsplejerådet foreslår endvidere, at kompetencen til at træffe afgørelse om henvisning henlægges til præsidenten for den pågældende landsret. Såfremt et ressourcemæssigt problem opstår på grund af én eller flere særligt store sager ved et embede, må landsretspræsidenten tillige vurdere, om det bør være disse sager eller nogle mindre sager, der verserer ved embedet, som bør overflyttes.

Henvisning bør efter rådets forslag alene kunne ske før domsforhandling efter anmodning fra den dommer, der behandler sagen, og efter at tiltalte og anklagemyndigheden samt den ret, til hvilken sagen

i givet fald skal overføres, har haft lejlighed til at udtale sig.

Rådet foreslår endvidere, at en henvisningsordning undergives en stedlig begrænsning, således at sagerne kan overføres inden for en nævningekreds eller – hvis omstændighederne taler for det – til en præsidietret i landsretskredsen.

Afgørelsen om at henvise en sag i henhold til forslaget skal endelig kunne indbringes for Højesteret af tiltalte og anklagemyndigheden.

Om rådets overvejelser henvises i øvrigt til betænkningen side 28-36.

Retsplejerådet finder i øvrigt ikke anledning til at foreslå nærmere retningslinier for, hvornår det bør foretrækkes at beskikke en rejsedommer eller henvise en straffesag til en anden byret.

Begge ordninger foreslås varetaget af landsretspræsidenterne, der – hvor begge muligheder foreligger – må vælge imellem disse muligheder i det konkrete tilfælde i lyset af de generelle erfaringer, der indhøstes i praksis.

Forslaget om en rejsedommerordning og forslaget om mulighed for afvigelse fra værnetingsreglerne vil i øvrigt fremstå som supplement eller alternativer til den allerede anvendte fremgangsmåde, hvor et byretsembede midlertidigt styrkes med en retsassessor eller dommerfuldmægtig fra et andet embede, jf. betænkningen side 37.

3.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet er enig med Retsplejerådet i, at det vil være hensigtsmæssigt for en fleksibel udnyttelse af domstolenes ressourcer udover rejsedommerordningen at gennemføre en mulighed for at flytte en sag til en anden byret, hvis der er behov for det for at opnå en hurtigere sagsbehandling.

Justitsministeriet kan på denne baggrund tilslutte sig Retsplejerådets forslag om en tilføjelse til retsplejelovens § 702, der giver mulighed for henvisning af straffesager til en anden ret af ressourcemæssige grunde.

Lovforslaget er således udformet i overensstemmelse med rådets lovudkast til en sådan bestemmelse i betænkningen kapitel 5.

Endvidere henvises til de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 10.

4. Ophævelse af dommeres bopælspligt

4.1. Gældende ret

Efter retsplejelovens § 19, stk. 3, skal dommeren have bolig ved kredsens tingsted (hovedtingsted). Justitsministeren kan dog dispensere derfra.